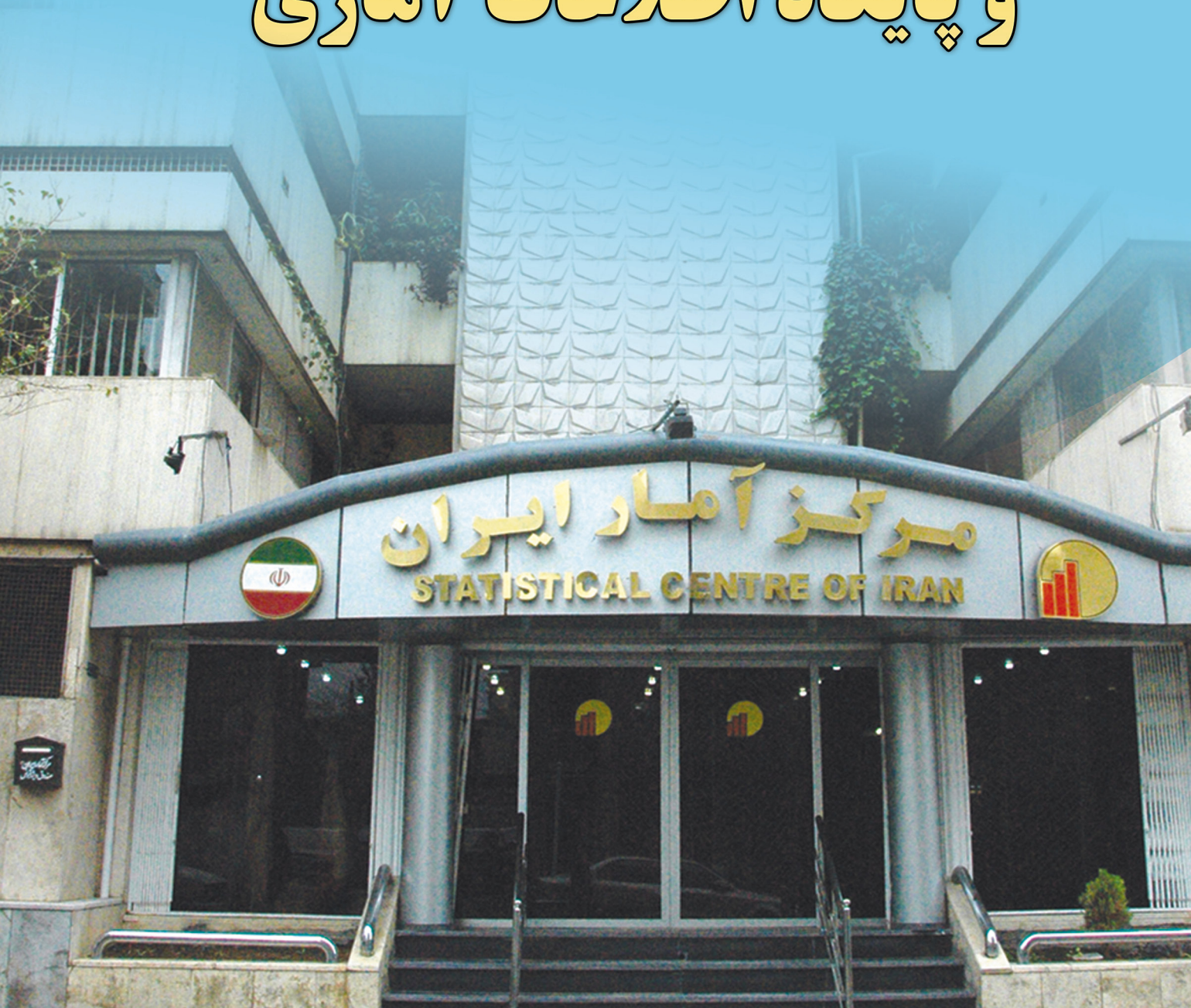

اطلاع‌رسانی آماری،
توسعه فناوری اطلاعات
و پایگاه اطلاعات آماری

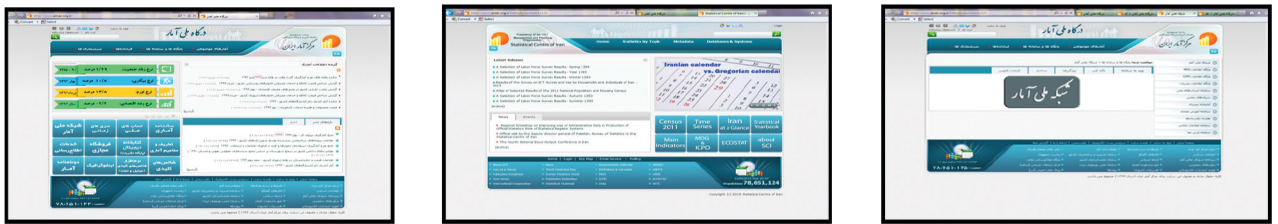

اطلاع‌رسانی جامع و مؤثر به صورت سریع و آسان از جمله اهداف مرکز آمار ایران است که در قانون و نیز چشم‌انداز مطلوب مرکز تصریح شده است. فعالیت‌های انجام شده در این خصوص عبارتند از:

❖ اطلاع‌رسانی آماری

مرکز آمار ایران امکان دسترسی کاربران به نشریات، نتایج آمارگیری‌ها و تحلیل‌های آماری و دریافت مشاوره‌های مورد نیاز، نقشه‌ها و سایر منابع را از طریق درگاه ملی آمار، واحد اطلاع‌رسانی، کتابخانه، انتشار و اشتراک نشریات فراهم آورده است.

درگاه ملی آمار

درگاه ملی آمار^۱ اولین دروازه دسترسی به اطلاعات آماری مرکز آمار ایران است و طی سال ۱۳۹۳ بیش از ۲ میلیون بازدید داشته است. اقدامات انجام گرفته در جهت توسعه و بروزرسانی درگاه ملی آمار در سال ۱۳۹۳ به شرح زیر است:

- انتشار بیش از ۱۱۰ عنوان نشریه و گزارش آماری؛
- معرفی و ارائه نرم‌افزار شاخص‌های کلیدی مخصوص موبایل و تبلت؛
- ارائه سامانه سالنامه آماری در قالب جدید شامل سالنامه آماری کل کشور و استان‌ها؛
- ایجاد بخشی به عنوان اینفوگرافیک جهت نمایش گرافیکی نتایج برخی طرح‌های آمارگیری و
- طراحی تقویم انتشارات الکترونیکی به منظور اطلاع‌رسانی زمان انتشار نتایج طرح‌ها و سایر نشریات مرکز.

در سال ۱۳۹۳، کمیته کارشناسی درگاه ملی آمار که زیر مجموعه شورای سیاست‌گذاری اطلاع‌رسانی مرکز می‌باشد و مسئولیت تعیین محتوای درگاه ملی آمار را به عهده دارد، ۱۹ بار تشکیل جلسه داد. اهم موضوعات مورد بررسی در جلسات مذکور عبارت بودند از «بهبود محتوای نسخه انگلیسی درگاه ملی آمار» و «تعیین فهرست عناوین شاخص‌های پیشنهادی برای درج در شبکه ملی آمار».

سامانه‌های شبکه ملی آمار، کتابخانه دیجیتال، اینفوگرافیک، نرم‌افزار شاخص‌های کلیدی، سامانه پارس نما و تعاریف و مفاهیم آماری در درگاه ملی آمار در دسترس کاربران موضوعات آماری قرار دارند. در زیر برخی سامانه‌های این درگاه معرفی شده‌اند.

¹ <http://www.amar.org.ir>

شبکه ملی آمار

شبکه ملی آمار شبکه‌ای است متشکل از پایگاه‌های اطلاعاتی استاندارد، تأمین‌کننده آمارهای مورد نیاز کشور در دستگاه‌های اجرایی که با اتصال و دسترسی به داده‌های خام و ریزداده‌ها، ضمن تغذیه پایگاه اطلاعات آماری کشور، گزارش‌های آماری را به صورت برخط با حفظ محرمانگی در اختیار افراد ذی‌نفع قرار می‌دهد. شبکه ملی آمار در سال ۱۳۹۱ با در دسترس قرار دادن نتایج کلی و تفصیلی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ راه‌اندازی شد و به تدریج نتایج سایر طرح‌ها نیز بدان افزوده شد. در سال ۱۳۹۳ نتایج طرح شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری (از سال ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۲)، نتایج طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی (سال ۱۳۹۰)، نتایج آمارگیری از مقدار مصرف انرژی کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر (از سال ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۰) و نتایج طرح کشتار دام کشتارگاه‌های کشور (سال ۱۳۹۱) به شبکه ملی آمار افزوده شد.

کتابخانه دیجیتال

با توجه به لزوم بروزرسانی منابع در سیستم جامع اطلاع‌رسانی آرشیو و کتابخانه دیجیتال^۱ مرکز آمار ایران، از سال ۱۳۹۲ تاکنون تعداد ۶۲۳۰ عنوان فایل الکترونیکی در این سیستم بارگذاری شده که از این تعداد ۱۳۱۷ عنوان نشریه‌های مرکز، ۱۶۰ عنوان چکیده و ۱۶ عنوان نشریه تخصصی لاتین (حاوی ۴۶۴۹ مقاله) می‌باشد.

اینفوگرافیک

امروزه یکی از شیوه‌های مدرن معرفی و نمایش اطلاعات، ابزاری به نام اینفوگرافیک (نمایش گرافیکی اطلاعات) می‌باشد. استفاده از اینفوگرافیک‌ها در کشور ما یک شیوه جدید و بسیار کارآمد می‌باشد. اینفوگرافیک‌ها در جاهایی که نیاز به توضیح ساده و یا سریع داده‌ها است، استفاده می‌شوند. در سال ۱۳۹۳ درگاه ملی آمار با ایجاد بخشی با عنوان اینفوگرافیک (نمایش تصویری اطلاعات و داده‌ها) تلاش نمود تا اطلاعات نتایج طرح‌های آماری پرکاربر، طرح‌های آماری سالانه و گزارش روندها و سری‌های زمانی شامل آمارهای جمعیت و آمارگیری‌های نیروی کار و هزینه و درآمد خانوار را در کوتاه‌ترین زمان، به بهترین و ساده‌ترین شکل ممکن، ارائه و به مخاطبان انتقال دهد. استفاده از گرافیک‌های اطلاع‌رسان باعث می‌شود بیننده با نگاهی کوتاه حجم قابل توجهی از اطلاعات را به سادگی از طریق بصری دریافت کند و حتی آن را به خاطر بسپارد.

نرم‌افزار شاخص‌های کلیدی

نرم‌افزار اطلاع‌رسانی شاخص‌های کلیدی برای تلفن‌های همراه هوشمند، یکی از محصولات نرم‌افزاری مرکز آمار ایران است که به‌منظور اطلاع‌رسانی اقلام و شاخص‌های آماری کلیدی مرکز آمار ایران به کاربران طراحی شده است. این بسته نرم‌افزاری سازگار با استانداردهای واسط کاربری است و بر روی تلفن‌های همراه با سیستم عامل اندروید ۳/۲ به بالا قابل نصب و راه‌اندازی است. با استفاده از این نرم‌افزار، امکان اطلاع از شاخص‌های آماری کلیدی اعم از شاخص‌های جمعیتی، نیروی انسانی و اقتصادی به‌صورت سالانه، فصلی و ماهانه در سطح کل کشور و استان‌ها فراهم گشته است و کاربران می‌توانند با داشتن اتصال به اینترنت، به‌صورت

¹ <http://lib.sci.org.ir/diglib>

آنلاین از آخرین وضعیت شاخص‌های مذکور اطلاع پیدا کنند و علاوه بر آن نمودارهای مرتبط با آن را نیز مشاهده نمایند. این محصول نرم‌افزاری برای اطلاع‌رسانی بهتر به کاربران به صورت دو زبانه طراحی شده است و با ابعاد مختلف گوشی‌های تلفن همراه و نیز دستگاه‌های تبلت سازگار است.

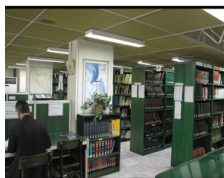
سامانه پارس نما

پایگاه رقومی پارس نما، نتایج سرشماری‌های عمومی را با اطلاعات مکانی در سطوح تقسیمات سیاسی، آبادی‌ها، شهرها و بلوک‌های شهری، مرتبط ساخته و امکان تحلیل، پردازش، مدیریت، ذخیره‌سازی و نگهداری داده‌ها را برای کاربران و مدیران فراهم نموده است. نسخه اولیه این نرم‌افزار در سال ۱۳۸۶ تهیه شد ولی به دلیل اشکالات بسیاری که در طراحی و داده‌های تغذیه شده در آن وجود داشت، نسخه جدید نرم‌افزار از سال ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۳ توسط بخش خصوصی و با نظارت فنی کارشناسان خبره مرکز توسعه یافت. در این پروژه، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ به مجموعه اطلاعات سرشماری‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۸۵ افزوده شده است.

سامانه تعاریف و مفاهیم

سامانه تعاریف و مفاهیم آماری با هدف دسترسی سریع و آسان کاربران به تعاریف و مفاهیم استاندارد آماری طراحی شده و امکان جستجو واژه‌ها و تعاریف استاندارد آنها به تفکیک بخش موضوعی (۲۱ بخش)، دستگاه اجرایی متولی واژه و تعاریف (۱۲۹ دستگاه اجرایی و سازمان‌های تابعه)، معادل انگلیسی واژه، سال استانداردسازی و سوابق آن را برای کاربران فراهم آورده است. در مجموع تا پایان سال ۱۳۹۳ حدود ۴۳۷۴ واژه و تعاریف نهایی مربوط در سامانه بارگذاری شده است.

واحد اطلاع‌رسانی آماری

واحد اطلاع‌رسانی آماری با توجه به بیانیه مأموریت اطلاع‌رسانی مرکز آمار ایران در خصوص ارائه نتایج طرح‌ها و سرشماری‌های اجرا شده تا کوچک‌ترین سطوح جغرافیایی موجود با حفظ محرمانگی اطلاعات به کاربران آماری، همواره سعی بر این داشته که آمارهای تولید شده را در اسرع وقت، با آسان‌ترین شیوه و صرف کمترین هزینه در اختیار علاقه‌مندان قرار دهد. اهم فعالیت‌های واحد اطلاع‌رسانی آماری در سال ۱۳۹۳ عبارتند از:

- ارائه خدمات مشاوره‌ای با ثبت بیش از ۹۴۲ کاربر (حقیقی و حقوقی) در سامانه مدیریت ارتباط با مشتری؛
- بررسی، پاسخگویی و اعلام هزینه به ۱۵۹۳ نامه درخواست ثبت‌شده در دبیرخانه مرکز؛
- استخراج بیش از ۱۰ هزار فایل ارقام اطلاعاتی مورد نیاز کاربران از نتایج طرح‌های آماری و سرشماری‌ها و

¹ Customer Relationship Management (CRM)

• ارائه خدمات نقشه‌های آماری شهری و روستایی، سرشماری‌های سال‌های مختلف به کاربران حقوقی و حقیقی با فرمت‌های DWG, Shapfile و تصاویر اسکن شده نقشه‌ها همراه با مشاوره نقشه‌های آماری.

از دیگر خدمات واحد اطلاع‌رسانی می‌توان به تهیه و ارسال ۱۲ خبرنامه اطلاع‌رسانی آماری به کاربران ثبت شده در سامانه ارتباط با مشتری، تهیه و ارسال فایل‌های اطلاعاتی از طریق رایانامه^۱ و سیستم مشاوره برخط اشاره کرد.

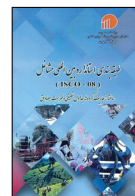
کتابخانه

کتابخانه مرکز آمار ایران با مجموعه غنی منابع، راهنمایی و مشاوره تخصصی، سیستم جامع اطلاع‌رسانی سیمرغ (نرم‌افزار کتابخانه) و بهره‌گیری از پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی و بین‌المللی، با ثبت بیش از ۲۱۰۰ کاربر حضوری در سامانه ارتباط با مشتری و ۹۰۰ نامه از طریق رایانامه^۲ همواره سعی در ارتقای فرهنگ آماری، بهبود خدمات اطلاع‌رسانی آماری و افزایش سرعت در ذخیره و بازیابی اطلاعات داشته است. در سال ۱۳۹۳ کتابخانه اقدام به تهیه منابع چاپی و الکترونیکی فارسی و لاتین مورد نیاز شامل: ۴۰۰ عنوان کتاب، ۹۶ منبع دیداری- شنیداری، ۱۳۰ عنوان مجله و ۷۸ سند و مدرک طرح‌های آماری نموده، به طوری که مجموعه منابع کتابخانه در سال ۱۳۹۳ بالغ بر ۲۳۶۰۲ عنوان کتاب، ۱۴۷۶ عنوان منبع دیداری- شنیداری، ۷۷۰ عنوان مجله، ۱۲۴۱ عنوان اسناد و مدارک طرح‌های آماری شده است.

انتشار و اشتراک نشریات

از دیگر روش‌های اطلاع‌رسانی آماری، چاپ و انتشار نشریات آماری و نتایج طرح‌های آماری است که در این زمینه اقدامات زیر انجام شده است.

انتشار نشریه

چاپ و انتشار نتایج حاصل از سرشماری‌ها و آمارگیری‌ها از جمله وظایف این مرکز است که هر سال پس از استخراج و بررسی نتایج صورت می‌گیرد. در مجموع تعداد ۵۷ عنوان نشریه در سال ۱۳۹۳ چاپ شده است که از این تعداد ۲۶ عنوان سالانه، ۸ عنوان شش‌ماهه، ۱۸ عنوان فصلی و ۵ عنوان موردی بوده است. در جدول زیر عناوین نشریه‌ها و تناوب انتشار آنها مشخص شده است.

¹ amar@sci.org.ir

² library@sci.org.ir

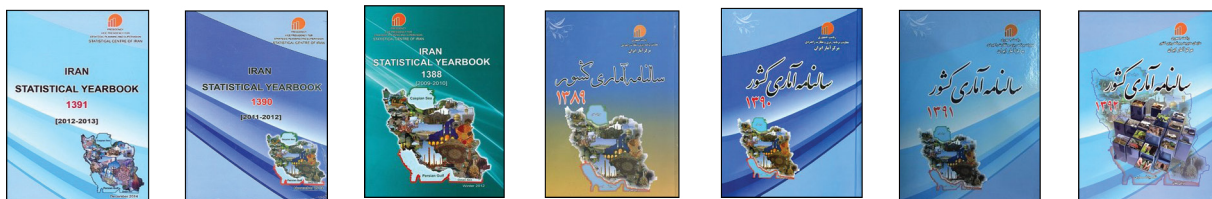
جدول ۱ - فهرست نشریه‌ها

ردیف	عنوان نشریه
۱	ایران در آیین آمار سال ۱۳۹۱ - شماره ۳۲
۲	نتایج آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور ۱۳۹۱
۳	اطلاعات قیمت اجاره مسکن در شهر تهران پاییز ۱۳۹۲
۴	نتایج آمارگیری از مقدار مصرف انرژی در کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر ۹۰-۱۳۸۳
۵	نتایج آمارگیری از گردشگران ملی بهار ۱۳۹۲
۶	نتایج آمارگیری از گاوداری‌های صنعتی کشور ۱۳۹۲
۷	نتایج طرح ثبت اطلاعات شاخص پرتو فرا بنفش در کشور ۹۱-۱۳۹۰
۸	روند مهاجرت داخلی کشور ۹۰-۱۳۵۵ با تأکید بر مهاجرت‌های بین استانی ۹۰-۱۳۸۵
۹	اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداری‌های کشور نیمه اول ۱۳۹۲
۱۰	نتایج آمارگیری از کرایه ماشین‌آلات مورد استفاده در طرح‌های عمرانی نیمه دوم ۱۳۹۲
۱۱	نتایج آمارگیری از قیمت مصالح ساختمانی نیمه دوم ۱۳۹۲
۱۲	نتایج آمارگیری از دستمزد نیروی انسانی شاغل در طرح‌های عمرانی نیمه دوم ۱۳۹۲
۱۳	قیمت فروش محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی کشور زمستان ۱۳۹۲
۱۴	اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداری‌های کشور پاییز ۱۳۹۲
۱۵	اطلاعات قیمت اجاره مسکن در شهر تهران زمستان ۱۳۹۲
۱۶	قیمت فروش محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی کشور سال ۱۳۹۲
۱۷	اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداری‌های کشور زمستان ۱۳۹۲
۱۸	اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداری‌های کشور بهار ۱۳۹۲
۱۹	آمار کشتار دام کشتارگاه‌های کشور ۱۳۹۲
۲۰	اطلس گزیده نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ - انگلیسی
۲۱	اطلاعات قیمت اجاره مسکن در نقاط شهری کشور نیمه دوم ۱۳۹۲
۲۲	نتایج آمارگیری از مقدار مصرف حامل‌های انرژی و مولدهای مقیاس کوچک معادن در حال بهره‌برداری کشور ۱۳۹۱ (به غیر از شن و ماسه)
۲۳	شاخص قیمت تولیدکننده محصولات گاوداری‌های صنعتی سال ۱۳۹۰ (۱۰۰-۱۳۹۰)
۲۴	مهاجرت داخلی کشور در سطح شهرستان بر اساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰
۲۵	شاخص قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی کشور سال ۱۳۹۱ (۱۰۰-۱۳۹۰)
۲۶	شاخص قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی کشور سال ۱۳۹۰ (۱۰۰-۱۳۹۰)
۲۷	شاخص قیمت تولیدکننده محصولات گاوداری‌های صنعتی سال ۱۳۹۱
۲۸	اطلاعات قیمت اجاره مسکن در شهر تهران بهار ۱۳۹۳
۲۹	نتایج آمارگیری از دستمزد نیروی انسانی شاغل در طرح‌های عمرانی نیمه اول ۱۳۹۳

ردیف	عنوان نشریه
۳۰	نتایج آمارگیری از کرایه ماشین‌آلات منتخب مورد استفاده در طرح‌های عمرانی نیمه اول ۱۳۹۳
۳۱	نتایج آمارگیری از قیمت مصالح ساختمانی نیمه اول ۱۳۹۳
۳۲	قیمت فروش محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی بهار ۱۳۹۳
۳۳	نتایج آمارگیری نیروی کار ۱۳۹۲
۳۴	اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداری‌های کشور سال ۱۳۹۲
۳۵	اطلاعات قیمت اجاره مسکن در شهر تهران تابستان ۱۳۹۳
۳۶	سالنامه آماری کشور ۱۳۹۱ (انگلیسی)
۳۷	قیمت فروش محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی تابستان ۱۳۹۳
۳۸	شاخص‌های فصلی اقتصاد ایران
۳۹	نتایج آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای شهری سال ۱۳۹۲
۴۰	نتایج آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای روستایی سال ۱۳۹۲
۴۱	تعاریف و مفاهیم استاندارد آماری - ویرایش سوم
۴۲	اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداری‌های کشور بهار ۱۳۹۳
۴۳	شاخص قیمت تولیدکننده محصولات گاوداری‌های صنعتی سال ۱۳۹۲
۴۴	شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت سال ۱۳۹۱
۴۵	طبقه‌بندی بین‌المللی مشاغل
۴۶	نتایج آمارگیری از گردشگران ملی تابستان ۱۳۹۲
۴۷	شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت سال ۱۳۹۲
۴۸	شاخص قیمت تولیدکننده محصولات گاوداری‌های صنعتی بهار ۱۳۹۳
۴۹	اطلاعات قیمت اجاره مسکن در شهر تهران پاییز ۱۳۹۳
۵۰	سالنامه آماری کشور ۱۳۹۲
۵۱	شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت بهار ۱۳۹۳
۵۲	شاخص قیمت تولیدکننده محصولات گاوداری‌های صنعتی تابستان ۱۳۹۳
۵۳	ایران در آیینہ آمار ۱۳۹۲
۵۴	ایران در آیینہ آمار ۱۳۹۱ - انگلیسی
۵۵	نتایج آمارگیری از ویژگی‌های محیط‌زیستی معادن در حال بهره‌برداری کشور ۱۳۹۱
۵۶	اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداری‌های کشور تابستان ۱۳۹۳
۵۷	شاخص قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی سال ۱۳۹۲

در ادامه توضیحاتی درباره برخی از نشریه‌های مرکز آمار ایران که نیاز به معرفی بیشتری دارند، ارائه شده است.

■ سالنامه آماری کشور

سالنامه آماری حاوی اقلام آماری کلیدی تولید شده بیش از ۶۰ دستگاه اجرایی و نتایج طرح‌های آماری مرکز آمار ایران در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی می‌باشد که از سال ۱۳۴۵ تاکنون در راستای اجرای ماده ۳ قانون مرکز آمار ایران تهیه و منتشر می‌شود. در سال ۱۳۸۷ برای کاهش فاصله زمانی تولید تا انتشار و افزایش دقت و سرعت تهیه آمارهای مندرج در آن از سامانه اختصاصی برای جمع‌آوری و انتشار الکترونیکی اطلاعات مورد نیاز بهره‌گیری شد. در سال ۱۳۹۳ با استفاده از همین سامانه داده‌های سالنامه آماری سال ۱۳۹۲ گردآوری شد و پس از بررسی و ویرایش داده‌ها، نسخه فارسی آن به چاپ رسید. نسخه انگلیسی سالنامه آماری کشور-۱۳۹۱ نیز تهیه و منتشر شد. همچنین در این سال بازنگری الگوی جدول‌های سالنامه آماری کشور و سالنامه آماری استان‌ها نیز انجام شده است. در این ارتباط انجام مطالعات تطبیقی و بررسی سالنامه آماری کشورهای جهان در دستور کار قرار گرفت و جلسات کارشناسی و مدیریتی با کلیه سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی متولی تهیه و ارائه اطلاعات آماری جدول‌های سالنامه، برگزار شد و الگوهای نهایی جدول‌های فصول تأیید شدند. این الگوی نهایی به استان‌ها نیز ابلاغ شده تا در تهیه سالنامه سال ۱۳۹۳ در سال آتی ملاک عمل قرار گیرد.

■ ایران در آینه آمار

این نشریه از سال ۱۳۸۸ با الگوی جدید منتشر می‌شود و هدف از انتشار آن ارتقای فرهنگ آماری و استفاده صحیح از آمار و اطلاعات منتشر شده در کشور می‌باشد. علاوه بر آن مطالعه این نشریه، تصویری کلی از وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در کشور را ارائه و برای محققان و پژوهشگران اطلاعات مفیدی را عرضه می‌نماید. این نشریه به زبان انگلیسی نیز انتشار می‌یابد.

■ نشریه آبادی‌های کشور - نسخه سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰

نشریه آبادی‌ها یکی از قدیمی‌ترین و مهم‌ترین نشریه‌های مرکز است که در مقاطع سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن تهیه می‌شود. این نشریه شامل تصاویر نقشه‌های روستایی با مقیاس ۱:۱۰۰۰۰۰ و حاوی لایه‌های تقسیمات سیاسی، راه‌های ارتباطی بر اساس نوع راه، رودخانه‌ها، محدوده شهرها و آبادی‌ها به همراه اطلاعات خانواری و نوع آبادی (روستا، مکان، مزرعه و مناطق ممنوعه) در مقطع سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ می‌باشد. این فعالیت با مشارکت بخش خصوصی، از سال ۱۳۹۱ با طراحی نرم‌افزار کاما با

رویکرد تسهیل و تسریع در تولید نقشه‌های موضوعی آغاز شد. سرانجام در سال ۱۳۹۳ طراحی این نرم‌افزار به اتمام رسید و تصاویر به تفکیک شیت‌بندی ۱:۵۰۰۰۰ و دهستانی تهیه شد.

▪ **ویرایش سوم کتاب تعاریف و مفاهیم استاندارد آماری**

این نشریه، حاوی مجموعه آخرین ویرایش تعاریف و مفاهیم استاندارد آماری می‌باشد که در آن واژه‌های موجود در اقلام ثبتی، واژگان استفاده شده در سرشماری‌ها و طرح‌های آمارگیری، مجموعه تعاریف استاندارد شده طی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۳ به همراه واژه‌ها و تعاریف بازنگری شده ویرایش قبلی، پس از انجام ویرایش‌های موضوعی، محتوایی و نگارشی منتشر شده است.

اشتراک نشریات

هر ساله نشریات مرکز آمار ایران به صورت فیزیکی و لوح فشرده، از طریق پست برای مشترکان حقیقی و حقوقی ارسال می‌شود. در سال ۱۳۹۳ نیز تعداد ۴۹۹ نشریه یا لوح فشرده به ۱۶۷ مشترک حقیقی و حقوقی ارسال شده است. همچنین از طریق رایانامه به ۴۷ مشترک اطلاع‌رسانی شده است.

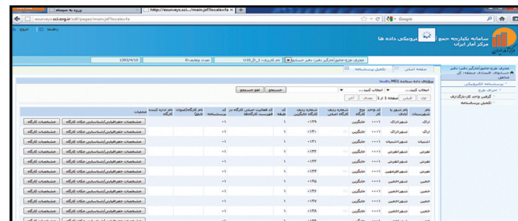
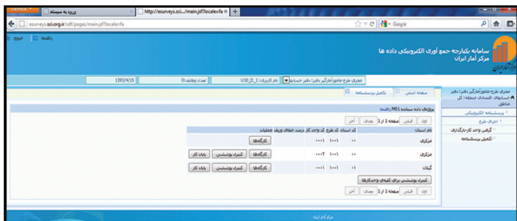

❖ **اطلس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ و سالنامه مصور**

اطلس‌ها با موضوع‌های مختلف به دلیل ارائه اطلاعات جامع همواره مورد توجه بوده است. اطلس سرشماری‌ها به منظور شناخت ویژگی‌های اجتماعی و اقتصادی جمعیت از اهمیت خاصی برخوردار هستند و در برنامه‌ریزی‌ها و سیاستگذاری‌های خرد و کلان مورد استفاده قرار می‌گیرند. اطلس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰، جدول‌های نتایج سرشماری، نمودار، نقشه موضوعی و توضیحات مرتبط را در بردارد. در تهیه سالنامه مصور، به کارکردهای نقشه موضوعی توجه شده است، زیرا حجم انبوهی از اطلاعات را در کوتاه‌ترین زمان ارائه می‌نماید و نیز دارای ویژگی منحصر به فرد ارائه همسایگی اطلاعات آماری می‌باشد. همچنین سالنامه مصور به دلیل استفاده از اطلاعات غنی سالنامه آماری کشور به لحاظ داشتن اطلاعات استانی بستر مناسبی را برای محققان فراهم نموده است.

❖ **نقشه‌های موضوعی**

به منظور گویا شدن نشریات، نقشه‌های موضوعی با هدف ارائه نتایج سرشماری‌ها در قالب تصاویری که بتواند بیشترین اطلاعات را به نمایش بگذارد و تسهیل در امر اطلاع‌رسانی آماری، تهیه می‌گردد. این نقشه‌ها برای انواع نشریه‌های مرکز و بر اساس اعلام نیاز واحدهای مختلف مرکز تهیه می‌شوند.

به منظور بیان اهمیت و ضرورت ایجاد این سامانه می‌توان گفت مرکز آمار ایران به عنوان مرجع رسمی تهیه، اعلام و انتشار آمارهای رسمی کشور برای انجام مأموریت‌های تخصصی خود و تهیه شاخص‌ها و سری‌های زمانی آماری، همواره نیازمند اجرای طرح‌های آماری و سرشماری‌های موضوعی مختلفی است. اجرای هر کدام از این طرح‌ها مستلزم فعالیت‌های متعددی شامل: مطالعه و امکان‌سنجی، تهیه چارچوب اجرای طرح، گردآوری و پردازش داده‌ها، انتشار و اطلاع‌رسانی می‌باشد. انجام هر یک از این مراحل نیازمند نیروی انسانی متخصص، ابزار فنی مناسب و مدیریت صحیح و دقیق است تا نتایج حاصل از کیفیت لازم بهره‌مند شده و در زمان مناسب قابل ارائه باشند. در این فرایند، گردآوری داده‌ها به صورت سنتی (کاغذی) و پس از آن انتقال داده‌ها و پردازش‌های لازم، همواره نیازمند هزینه‌هایی مانند چاپ پرسشنامه و ارسال به مراکز آمارگیری، تولید نرم‌افزارهای ورود و کنترل داده‌ها، به‌کارگیری نیروی انسانی مورد نیاز در مراحل ورود و کنترل داده‌ها، مدیریت و نظارت مستقیم و حضوری و افت کیفی داده‌ها به دلیل نبود کنترل در زمان ثبت آنها است. موارد مزبور از جمله عواملی است که مرکز آمار ایران را بر آن داشت حرکتی به سوی کاهش هزینه‌ها و ارتقای کیفیت داشته باشد و بدیهی است این امر جز با جامع‌نگری و به‌کارگیری فناوری‌های نوین میسر نبود. استفاده از ابزارهای الکترونیکی سخت‌افزاری و نرم‌افزاری به منظور جمع‌آوری داده‌ها و در اختیار داشتن ابزار نرم‌افزاری با یک الگوی جامع جهت جوابگویی به تمامی مدل‌های طرح‌ها و سرشماری‌ها راهی بوده که مرکز آمار ایران در آن قدم نهاده است. تولید سامانه یکپارچه جمع‌آوری الکترونیکی داده‌ها (سیجاد)، بستری مناسب جهت ارتقای سطح فناوری اطلاعات در مرکز آمار به‌وجود آورده است. مزایای ویژه‌ای که به‌کارگیری از این سامانه برای مرکز به‌دنبال داشته را می‌توان به شرح زیر برشمرد:

- عدم نیاز به مصرف کاغذ و چاپ انبوه پرسشنامه‌ها و استفاده از ابزار سخت‌افزاری تبلت به عنوان جایگزین پرسشنامه در طرح‌های مختلف؛
- حذف ابزارهای متعدد و پراکنده نرم‌افزاری مختلف و به‌کارگیری یک بستر نرم‌افزاری واحد؛
- ارتقای کیفیت داده‌ها و
- کاهش زمان انتشار نتایج.

یکی از مهم‌ترین فعالیت‌هایی که در سال ۱۳۹۳ بر مبنای سامانه سیجاد در مرکز آمار ایران صورت گرفته اجرای سرشماری کشاورزی بوده است. این سرشماری، در واقع اولین سرشماری بوده که جمع‌آوری اطلاعات در آن به صورت الکترونیکی انجام گرفته است. فهرست فعالیت‌هایی که در سرشماری کشاورزی بر بستر نرم‌افزاری سیجاد انجام شده است عبارتند از:

- ۱- جمع‌آوری و پردازش اطلاعات سرشماری عمومی کشاورزی؛
- ۲- سامانه‌های نظارتی سرشماری عمومی کشاورزی و

۳- جمع‌آوری و پردازش اطلاعات بازشماری سرشماری عمومی کشاورزی.

علاوه بر سرشماری، در این سال سامانه جمع‌آوری الکترونیکی طرح نیروی کار به عنوان یکی از مهم‌ترین طرح‌های آماری مرکز بر مبنای سیجاد تولید شده‌است.

❖ توسعه پایگاه اطلاعات مکانی و ارتباط با شبکه ملی آمار

این مرکز بر اساس طرح جامع انفورماتیک موظف به راه‌اندازی سیستم جامع مدیریت داده‌های مکانی آماری گردیده است. هدف از اجرای این پروژه، مکانیزه نمودن فرایند بهنگام‌رسانی نقشه‌های آماری و مکان‌محور کردن فایل جغرافیایی است. در سال ۱۳۸۹ نسخه اولیه این پایگاه، در استان‌های زنجان و خراسان رضوی پیاده‌سازی شد. نسخه دوم پروژه، از سال ۱۳۹۲ آغاز و در سال ۱۳۹۳ تکمیل گردید. در نسخه دوم، تغییر رویکرد و معماری استقرار، برقراری ارتباط کارا با شبکه ملی آمار، اصلاح معماری نرم‌افزاری، بازنمایی تحت وب کارا، بازمهندسی و تسهیل فرایندهای پیچیده و در نهایت ایجاد زیرساخت سرویس‌گرا و استاندارد انجام شده است.

❖ ایجاد لایه‌های عناصر تقسیماتی کشور - سرشماری‌های پیشین

نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن در سطوح تقسیماتی استان، شهرستان، بخش، دهستان و شهر در قالب نتایج کلی و در سطوح تقسیماتی بلوک‌های شهری و آبادی‌ها در قالب نتایج تفصیلی در اختیار پژوهشگران و برنامه‌ریزان قرار می‌گیرد. در سرشماری‌های گذشته، نقشه‌های آماری مورد استفاده، اغلب به صورت کروکی و با دقت محدود تهیه می‌شد. بنابراین، امکان مشاهده و بررسی روند تغییرات جمعیتی فراهم نبود. برای رفع این مشکل، فعالیت «ایجاد لایه‌های عناصر تقسیماتی کشور با دقت نقشه‌های ۱۳۹۰»، به منظور تهیه لایه‌های کشوری سطوح و عناصر تقسیماتی (دهستان، بخش، شهرستان، استان، محدوده شهر و نقاط آبادی) از سال ۱۳۹۱ آغاز شد و در سال ۱۳۹۳ لایه‌های تقسیماتی روستایی در سرشماری‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ و بخشی از لایه‌های روستایی سرشماری ۱۳۶۵ بر اساس لایه‌های سال ۱۳۹۰ بازسازی و اصلاح شد.

❖ ایجاد و بهبود تدریجی لایه‌های عناصر تقسیمات کشوری

پروژه‌های بهنگام‌رسانی نقشه‌های آماری، همچنین نقشه‌های مورد استفاده در سرشماری‌های کشور توسط دفتر آمار و اطلاعات استانداری‌های کشور و مستقل از سایر استان‌ها انجام می‌شود. از طرفی، نقشه‌های آماری شهری و روستایی به طور مستقل و با مقیاس‌های متفاوت تهیه می‌شوند. این نقشه‌ها به تفکیک استان‌های کشور در دو مقیاس شهری و روستایی آرشیو می‌گردند. از این رو، نقشه‌های آماری در برخی مرزهای استانی و محدوده‌های شهری، دارای همپوشانی و تداخل هستند. برای رفع این مشکل، فعالیت ایجاد لایه‌های عناصر تقسیمات کشوری و بهبود تدریجی این لایه‌ها از سال ۱۳۹۳ آغاز گردید. در این فعالیت، ابتدا لایه تقسیمات کشوری منطبق بر فایل جغرافیایی ۱۳۹۳ تهیه گردید. رفع کامل اشکالات همپوشانی، نیاز به بررسی مستندات و مصوبات وزارت کشور و همچنین عملیات میدانی دارد. از این رو، فهرست اشکالات موجود، تهیه گردید و به منظور بررسی دقیق، در اختیار استان‌ها قرار گرفت.

❖ مدیریت امنیت اطلاعات

مدیریت امنیت اطلاعات در مرکز آمار ایران با هدف صیانت از دارایی‌های سازمان شامل داده‌ها، نرم‌افزارها و سخت‌افزارها در مقابل هرگونه تهدید اعم از دسترسی غیرمجاز به اطلاعات، خطرات ناشی از محیط، خطرات ایجاد شده از سوی کاربران و ... است. سه عنصر اساسی مدیریت امنیت اطلاعات عبارتند از:

- محرمانگی اطلاعات: اطمینان از اینکه فقط افراد مجاز به اطلاعات دسترسی دارند؛
- یکپارچگی اطلاعات: اطمینان از صحت اطلاعات، جلوگیری از اعمال تغییرات روی داده‌ها و
- در دسترس بودن: اطمینان از اینکه کاربران مجاز در زمان‌های مورد نیاز به اطلاعات دسترسی دارند.

استقرار نظام مدیریت امنیت اطلاعات بر اساس استاندارد ایزو ۲۷۰۰۱، از سال ۱۳۸۹ آغاز شد و در سال ۱۳۹۲ مرحله طراحی آن پس از مطالعات اولیه و انتخاب مشاور به پایان رسید. سایر اقدامات صورت گرفته در سال ۱۳۹۳ عبارتند از:

- تداوم اجرای رویه رسانه‌های قابل حمل در سطح مرکز شامل استفاده از لپ‌تاپ، فلش مموری، هارد اکسترنال، تبلت و ...؛
- تداوم اجرای رویه استفاده از اینترنت کاربران در سطح مرکز؛
- تداوم اجرای رویه آنتی‌ویروس در رایانه‌های کاربران و سرورهای مرکز؛
- تداوم اجرای رویه امنیت نیروی انسانی و امضای فرم تعهدنامه عدم افشای اطلاعات^۱ توسط پرسنل مرکز؛
- تداوم اجرای رویه شخص ثالث و امضای فرم امضای فرم تعهدنامه عدم افشای اطلاعات توسط پیمانکاران؛
- تداوم اجرای رویه کلمه عبور و تغییر دوره‌ای کلمه عبور در سطح رایانه‌های مرکز توسط کاربران؛
- تداوم اجرای رویه امنیت فیزیکی و محیطی در سطح مرکز داده؛
- تداوم اجرای رویه همزمان‌سازی ساعت سیستم‌ها و تهیه سخت‌افزار Time Zone در این راستا و
- بازنگری در اعضای شورای راهبردی امنیت اطلاعات و ابلاغ احکام جدید اعضا از طرف ریاست مرکز آمار ایران.

❖ شبکه آماری اکو

راه‌اندازی شبکه آماری اکو در نخستین نشست رئیس‌ان مراکز آماری اکو در ژانویه سال ۲۰۰۸ از سوی مرکز آمار ایران پیشنهاد شد و با تصویب شورای نمایندگان دائمی اکو این وظیفه به مرکز آمار ایران محول شد. این شبکه از فوریه سال ۲۰۱۱ از طریق پرتال اختصاصی^۲ قابل دسترس است و شاخص‌های آماری کلیدی ۱۰ کشور عضو اکو به صورت سری زمانی از سال ۲۰۰۰ به بعد ارائه می‌کند. اقدامات مرکز در زمینه بروزرسانی و تغذیه پایگاه اطلاعات آماری شبکه مزبور عبارت است از:

- بروزرسانی شاخص‌های کلیدی سال ۲۰۱۳ بر اساس آخرین شاخص‌های آماری به‌دست آمده از کشورها؛
- بروزرسانی گزیده‌های آماری ۴ کشور آذربایجان، پاکستان، تاجیکستان و ترکیه؛
- بروزرسانی اخبار دبیرخانه اکو و مراکز آماری کشورهای عضو اکو؛

^۱ Non-Disclosure Agreement(NDA)

^۲ [http:// www.ecosn.org](http://www.ecosn.org)

- ارائه نشریه اقتصادی دبیرخانه اکو با عنوان ECO Trade؛
- ایجاد صفحه جدید مربوط به آمارهای کشورهای اکو با عنوان ECO in World Statistics؛
- ارائه مستندات دو کارگاه آموزشی برگزار شده توسط دبیرخانه اکو و
- روزرسانی پروفایل چهار کشور افغانستان، پاکستان، ترکیه و تاجیکستان.

مرکز آمار ایران